

ИНДЕКС НА МЕСТНАТА СИСТЕМА ЗА ПОЧТЕНОСТ В БЪЛГАРИЯ - 2016

РЕЗЮМЕ НА ОСНОВНИТЕ ИЗВОДИ ОТ ИЗСЛЕДВАНЕТО

Индексът на Местната система за почтеност е първото по рода си годишно сравнително изследване на ключови институции и социални актьори, които изграждат системата на почтено управление на местно ниво. Класацията представя сравнителна картина на антикорупционния капацитет, роля и значение на общински съвет, кмет, общинска администрация, политически партии, органи на съдебна власт, полиция, бизнес, медии и гражданско общество в 27-те общини-областни центрове в България.

Класацията на областните градове оценява **9 основни институции** и структури на местно ниво по **3 измерения** на доброто управление – капацитет, роля и вътрешно управление. Когато функционират в синхрон с водещите стандарти за прозрачност и отчетност, всички те образуват стабилна Местна система за почтеност, която е ефективна в борбата с корупцията и е залог за развитие на местните общности.

Оценката се основава на скала от 1 (най-слабо) до 5 пункта (най-добро представяне).

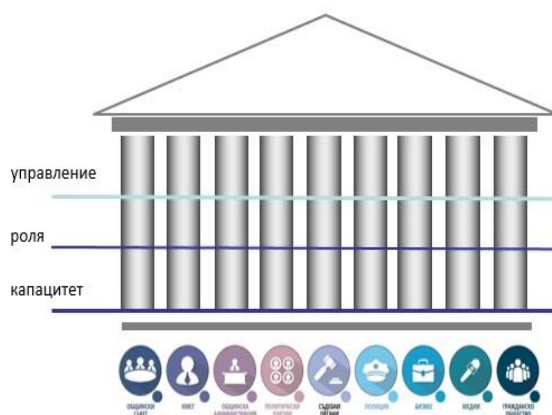
Изследването служи като **система за ранно сигнализиране** – откроява системно присъстващи дефицити. Същевременно то е инструмент за иновации: предлага каталог от добри практики за всеки изследван стълб на

Местната система за почтеност и позволява обмен на идеи между местните общности в страната.

През 2016 година Асоциация „Прозрачност без граници“ публикува второто поредно издание на инициативата.

КАКВО Е СИСТЕМА ЗА ПОЧТЕНОСТ

Понятието „система за почтеност“ е разработено от Transparency International. В основата му стои убеждението ни, че към всички въпроси в областта на управлението – развитие на капацитета, стремеж към постигане на резултати, участие на гражданите и стимулиране на почтеност в институциите – следва да се приложи интегриран подход и доброто управление е алтернатива на корумпираното.



ЗА КОГО Е ПРЕДНАЗНАЧЕН ИНДЕКСЪТ?

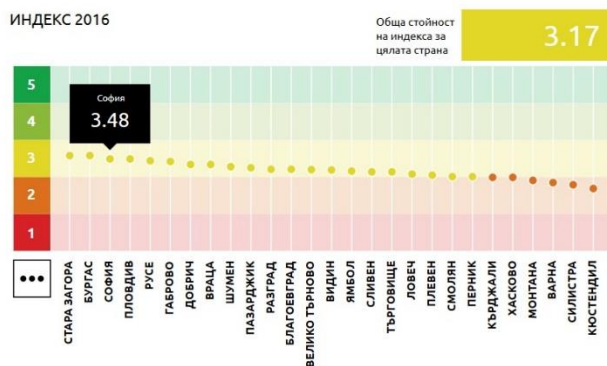
- За **местните власти** при осъществяване на политики за публичност и отчетност;
- За **бизнеса** при планиране на инвестиционни намерения;
- За **гражданите и гражданските организации** при организиране на застъпнически инициативи за добро управление.

КАК ИЗГЛЕЖДА КЛАСАЦИЯТА ПРЕЗ 2016

През 2016 г. Стара Загора и Бургас си поделят водещо място в класацията с резултат от 3,57 точки по скалата от 1 до 5 – добро представяне, но все далеч от най-високите стандарти.

Столицата София е класирана на трето място с резултат от 3,48 точки.

Кюстендил, Силистра, Варна, и Монтана са на дъното на класацията с най-слаби показатели за отчетност и почтеност. Секторът с най-слабо представяне за втора поредна година е местният бизнес – едва 2,73 точки, въпреки общото подобрене на стойността спрямо предходната година (2,44 през 2015 г.), следван от медиите (2,79 точки) и политическите партии (2,90 точки).



МЕСТНА ВЛАСТ: ВСЕ ОЩЕ КРИТИЧНО НИСКИ НИВА НА ПРОЗРАЧНОСТ И ОТЧЕТНОСТ

В началото на новия мандат на органите на местно самоуправление и местна власт се открояват предизвикателства в няколко конкретни направления – Индексът на Местната система за почтеност за втора поредна година регистрира критично ниски нива на прозрачност и отчетност в работата на институциите на местно ниво в мнозинството общини-областни центрове. В по-малко от една четвърт от общинските съвети е създаден е механизъм за разглеждане на сигнали за неетично или корупционно поведение на общински съветници. **Критично ниско е нивото на публичност и отчетност при извършване на проверки от контролните звена на общините.** Нито една общинска администрация не прилага оптимален модел на закрила на служителите, докладващи за нередности.

В работата на общинските съвети като най-съществен проблем се откроява прозрачността и ефективният надзор върху работата на кмета и общинската администрация. Дейността на 4/5 от общинските съвети в областните центрове не отговарят на стандартите за прозрачност, а за 2/3 от тях **общинските съветници и постоянните комисии функционират в режим на почти пълна анонимност и безотчетност.** Контролът върху изпълнението на решенията на Общински съвет е чисто формален в повече от половината изследвани общини, а само една четвърт от изследваните институции поддържат стандарт на публичност относно ефективното използване на питането като инструмент на общинските съветници да упражняват надзор върху дейността

на кметския екип и администрацията. Едва в 1/5 от изследваните общини съветниците имат съществен принос при обсъждане на годишния общински бюджет. Липсва публична информация за резултата от контрола върху управлението на общинската собственост и общинските фирми.

Как оценяваме работата на **кметовете** и техните екипи? Тук показателят с най-ниска стойност остава почтеността. Етични правила за дейността на кметския екип като част от общинска администрация имат по-малко от 1/5 от общините в областните центрове. Отчетността в работата на кметовете също е недостатъчна. 2/3 от кметовете не поддържат стандарт на отчетност за изпълняваните стратегии и управленски програми. Критично ниско е и нивото на публичност за извършване проверки от контролните звена на общината.

Индексът за 2016 г. показва, че все още **инструментите за електронно предоставяне на административни услуги не се прилагат ефективно** в много от изследваните общини. В същото време, едва в три общини са предприети реални действия за избор на местен обществен защитник (местен омбудсман), а в изследваната съвкупност от 27 общини такъв функционира в едва една четвърт от областните центрове.

Правоохранителните и правоприлагащи органи са натоварени с огромни обществени очаквания. Малко от изследваните съдилища постигат успех в това да бъдат прозрачни и да осигуряват качествено правосъдие – индексът регистрира понижение на стойностите за индикатор отменени и изменени дела. Основно предизвикателство пред органите на **полицията** е подобряване параметрите на показател

управление, с основен акцент върху почтеността и проактивна политика за превенция на корупцията.

ГРАЖДАНСКО ИЗМЕРЕНИЕ НА МЕСТНАТА СИСТЕМА ЗА ПОЧТЕНОСТ

В Индекса на Местната система за почтеност 2016 местният бизнес и местните медии получават незадоволителна оценка.

Бизнес

Средният индекс на сектор Бизнес за страната е **2,73**, което все пак представлява известно повишение спрямо 2015 година (**2,43**). Водач в класацията в сектор бизнес през тази година е **София (3,81)**, а на последни позиции е **Кърджали (1,67)**. Резултатите от Индекса на Местната система за почтеност през 2016 година показват редица проблеми в работата на бизнеса на местно ниво. Сред тях са възприятията, че липсва достатъчна прозрачност при вземането на решения от местните власти относно регламентиране на икономическата дейност, слабата ангажираност на бизнеса с подкрепа на граждански каузи и на гражданското общество в борбата с корупцията. Бизнесът не провежда целенасочени политики по отношение на етични стандарти нулева толерантност спрямо корупцията.

Медиите, от друга страна, са една от структурите на местната система за почтеност, които се нуждаят от най-съществена инвестиция за противодействие зависимостите от външен политически и икономически натиск. Медиите страдат и от сериозен недостиг на финансови и човешки ресурси. Те рядко се ангажираност с разследването и разкриването на корупция и с информирането на местната общественост за

негативните ефекти от това явление. Тенденциите към концентрация на медийната собственост, контрол и автоцензура се засилват, а много от журналистите споделят усещане за липса на сигурност и защита от професионалната общност и местната общественост като цяло.

Що се отнася до **политическите партии**, обобщените резултати от изследването открояват най-съществен дефицит в тяхното управление. Местните партийни структури не успяват да отговорят адекватно на законовите изисквания за отчетност, като в допълнение на това придържането към високи етични стандарти в политическата дейност е по-скоро декларативно, отколкото съпроводено от изработването на конкретни етични правила и механизми за тяхното прилагане. Противодействието на корупцията също остава само декларация. Изключение, а не широко разпространена практика е предприемането на конкретни действия за прилагане на антикорупционни програми и инструменти.

Ролята на местните политически партии се проявява по-активно на терена на взаимодействието с гражданското общество. Резултатите от 2016 година показват значително по-активен подход, при който партиите реагират на граждански искания и се включват в обществени кампании с ключово значение на местните общности – дарителство, социални каузи, образование.

От друга страна, част от проблемите в работата на **гражданския сектор** в страната са недостатъчната финансова устойчивост, слабата активност на гражданските организации в инициране на антикорупционни политики на местно ниво, недостатъчна свобода и независимост за осъществяване на мониторинг върху дейността на институциите на местна власт. Средният индекс на сектор Гражданско общество

за страната е 2,99, което представлява известно понижение спрямо 2015 година (3,04). Водач в класацията в сектор гражданско общество през тази година е Стара Загора (3,93), а на последни позиции е Монтана (1,88).

КАКВО ПРЕДСТОИ?

През 2017 г. Асоциация „Прозрачност без граници“ ще насочи усилията си към разпространение на добрите практики на местно ниво, установени в рамките на изследването през изминалите две години. Планирано е провеждането на три регионални кръгли маси с участието на местни власти, бизнес и граждански организации от цялата страна, както и застъпничество за повишаване на публичността и отчетността в управлението в общините, които са в дъното на класацията.

Индекс 2017 ще бъде представен през месец декември 2017 г.

ДОПЪЛНИТЕЛНА ИНФОРМАЦИЯ

Как са класирани всички градове и сектори и какво показват сравненията между тях? Всички данни от изследването, включително и с детайли за всеки от областните градове можете да намерите на интернет-страницата на проекта: <http://lisi.transparency.bg/>.

